GASD
Goudse Adviesraad Sociaal Domein

Aan: het College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Gouda.

Betreft: Adviezen aanpassingen Participatiewet 2026

Gouda, 17 april 2026

Geacht college,

Op 5 maart heeft uw college de Goudse Adviesraad Sociaal Domein (GASD) om advies gevraagd over:
1. De Concept Beleidsregels giften Participatiewet 2026
2. De Concept Beleidsregels verlagingen Participatiewet 2026
Op 11 maart heeft u advies gevraagd over:
3. De Concept-Beleidsregels proefperiode samenwonen met bijstand Gouda 2026.
Met de beleidsregels giften geeft de gemeente invulling aan de verruiming van de mogelijkheden die de Participatiewet in Balans vanaf dit jaar gaat bieden.
De beleidsregels proefperiode staan los van de Participatiewet in Balans maar zij leveren ook een bijdrage aan maatwerk in een bijzondere situatie.
Met deze brief geeft de GASD samen met de Goudse Cliëntenraad zijn reactie.

1. Concept Beleidsregels giften Participatiewet 2026
De Participatiewet bevat vanaf 1 januari 2026 een vrijstelling van giften en bedragen tot een bedrag van € 1200 per jaar. Van de ontvangst hiervan behoeft de ontvanger geen melding te doen aan het college. Met deze aanpassing is een eind aan een politieke discussie die een aantal jaren geleden losbarstte. De GASD hoopt en verwacht dat het wettelijk regime in de meeste gevallen voldoende zal zijn om giften en kostenbesparende bijdragen in welke vorm dan ook vrij te laten en dat er geen discussie meer is of een bijdrage of een gift gemeld zou moeten worden en al of niet tot vermindering van bijstand zal leiden.
Ontvangsten boven de € 1200 *kunnen* door het college worden vrijgelaten als deze uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn. Als een bijstandsgerechtigde giften of kostenbesparende bijdragen ontvangt die het bedrag te boven gaan, geldt een *meldingsplicht* (art. 2, lid 3). Het is aan het college om te beoordelen of deze ontvangsten uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn. Artikel 3 noemt al vast een aantal categorieën giften die verantwoord zijn. In de genoemde categorieën kan de GASD zich in beginsel vinden.
Deze opzet past in de filosofie van de Participatiewet en het karakter van de bijstand. Tegelijk tekent de GASD daarbij aan dat het in de praktijk voor een ontvanger lang niet altijd duidelijk zal zijn of de grens van € 1200 wordt overschreden. Het begint er al mee dat het bij giften en kostenbesparende bijdragen kan gaan om zaken die eerst in geld gewaardeerd moeten worden (een keer mee-eten, een boodschappentas, een kast) dat is voor deskundigen al niet eenvoudig. Ook zal lang niet iedereen zich er van bewust zijn dat de grens wordt overschreden. Hoe groot dit knelpunt in de praktijk zal zijn valt moeilijk te zeggen. Immers lang niet iedere bijstandsgerechtigde heeft een sociaal netwerk waarbij zij

of hij giften en kostenbesparende bijdragen in deze omvang ontvangt.
Advies 1.1:
* De GASD pleit er voor om de beleidsregels in redelijkheid toe te passen. Dat geldt bij de bepaling van de waardering van giften en kostenbesparende bijdragen en dat geldt ook bij een eventuele schending van de meldingsplicht.
* De GASD adviseert daarom om in de toelichting op te nemen dat bij de beoordeling van giften en bij een eerste schending van de meldingsplicht als regel een waarschuwing wordt gegeven; en
* de GASD adviseert om in de toelichting te melden dat de handhaving primair zal plaatsvinden als onderdeel van de tweejaarlijkse herhalingsonderzoeken.

Relatie met voorschotten voor leefgeld van derden (van charitatieve organisaties)
Tijdens de totstandkoming van ons advies vernamen wij berichten van charitatieve organisaties die een knelpunt ervaren door het niet of laat toekennen van voorschotten door de gemeente. Wij gaan daar in een separate brief op in.

Voorlichting
Het is de GASD niet ontgaan dat op de website van de gemeente staat aangegeven dat geschenken boven de € 1200 gemeld moeten worden. Het is aan de gemeente om niet alleen aandacht te besteden aan de verplichtingen maar ook aan de verruiming.
Advies 1.2:
De GASD adviseert actief aandacht te besteden aan de verruiming van de mogelijkheid om giften te ontvangen zoals die door de Participatiewet in Balans mogelijk is gemaakt.

2. De Concept Beleidsregels verlagingen Participatiewet
Deze beleidsregels zijn opnieuw geformuleerd in verband de aanpassingen van de Participatiewet per 1 januari 2026. Daarbij is de reikwijdte van de nieuwe regels beperkt omdat de aanvullende jongerennorm in de Wet is vastgelegd.
Advies 2:
De GASD stemt in met deze beleidsregels.

3. Concept Beleidsregels proefperiode samenwonen
Op grond van de nieuwe beleidsregels wordt het mogelijk dat personen met een bijstandsuitkering tijdelijk dat wil zeggen gedurende een proefperiode van drie maanden kunnen samenwonen zonder dat dit nadelige consequenties heeft voor hun uitkering. De GASD juicht het toe dat de gemeente dit mogelijk maakt.
Advies 3.1:
De GASD kan zich in hoofdlijnen vinden in de vormgeving:
- duur van een periode van drie maanden (met optie tot een maand verlenging), en
- op basis van een gezamenlijke aanvraag.

Opmerkingen bij de artikelen en de toelichting:
Art. 3, lid 5, onderdeel b: maakt niet duidelijk aan welke ‘andere instanties’ wordt gedacht;
Art. 4, lid 7: de gemeente biedt geen proefperiode aan, indien de bijstandsgerechtigden inwonend zijn. In de toelichting staat dat zij zijn uitgesloten omdat zij geen woning achterlaten. Het is ons niet duidelijk of dit impliceert dat geen recht bestaat op de proefperiode als een inwonende bijstandsgerechtigde gaat samenwonen in de woning van een andere bijstandsgerechtigde. Mocht dat inderdaad het geval zijn achten wij dit ongewenst. Het primaire doel van de beleidsregels is immers dat het mogelijk wordt om samen te wonen zonder dat direct gevolgen heeft voor de

uitkering.
Wij tekenen verder aan dat ook dak- en thuislozen van de regeling gebruik kunnen maken (hetgeen wij toejuichen), maar zij laten ook geen woning achter.

Advies 3.2:

* De GASD adviseert de toelichting op beleidsregels aan te vullen.
* De GASD adviseert ook voor inwonende bijstandsgerechtigden proefsamenwonen mogelijk te maken

Voorlichting en ondersteuning

In de toelichting wordt ingegaan op de communicatie over de nieuwe regeling.
Een start van proefsamenwonen is verstrekkend en er is dan ook goede begeleiding bij de aanvraag nodig. Dast geldt ook voor het informeren van de woningcorporaties en 'de andere instanties'.
De noodzaak voor communicatie geldt ook voor mogelijke consequenties voor toeslagen en de uitkering van de partner als deze leefvormafhankelijk is (AOW of toeslag grond van de Toeslagenwet).

Advies 3.3.

* De GASD adviseert op een begrijpelijke manier te voorlichting te geven zowel over de mogelijkheid van proefsamenwonen als over de consequenties voor andere regelingen als toeslagen en uitkeringen en de noodzaak 'andere instanties' zoals Belastingdienst, UWV, SVB, bewindvoerders te informeren.
*Daarnaast vragen wij aandacht om te bevorderen dat via de gebruikelijke kanalen (bijstandsconsulenten, de papierwinkel, hulpverleners enz.) een aanvraag voor proefsamenwonen zo goed mogelijk wordt begeleid.

Advies 4

Het slagen van deze wijzigingen in de regels valt of staat met een goede heldere communicatie naar de bijstandsgerechtigden. De GASD stelt het op prijs als de inwoners over de wijzigingen de Participatiewet in Balans en in beleidsregels via mailing en een folder in eenvoudige taal worden geïnformeerd.

Wij wensen u veel succes met de uitvoering.

Ton de Korte

Voorzitter GASD